

Yhdysvallat jalkapalloistuu

Jalkapallofanit ovat nuorempia, paremmin koulutettuja ja poliittisesti liberaalimpia kuin väestö keskimäärin. 18–34-vuotiaille amerikkalaisille jalkapallo on baseballia useammin suosikkiurheilu.

Joku aika sitten entinen opiskelijani julkaisi Facebookissa kuvan pojastaan. Kymmenvuotias istui mieteliäänä aamiaispöydässä. Hänen edessään olivat jalkapallon MM-kisojen lohkot ja ottelukaaviot. Hyvissä ajoin ennen ensimmäisiä otteluita hän puntaroi, mitkä joukkueet etenevät lohkovaiheesta.

Kyseinen opiskelija ja hänen poikansa asuvat Kansasissa – yhdessä republikaanisen USA:n republikaanisimmasta osavaltiosta. Yli 56 prosenttia kansalaisista äänesti **Donald Trumpia** vuonna 2016. Entinen kuvernööri hyväksyi niin rajun veroleikkauksen, ettei osavaltiota ollut rahaa korjata teitä ja joissakin kaupungeissa koulujen oli suljettava ovensa viikkoja etuajassa. Kansas on Euroopan vastakohta. Ja silti Kansasissa, Amerikan sydänmaalla, on intomielisiä jalkapallofaneja.

Eikä ainoastaan kymmenvuotiaita poikia. Major League Soccer (MLS) -liigassa pelaava Sporting Kansas City myi loppuun sata perättäistä ottelua kauden 2017 loppuun mennessä. Seuran kentällä on 18 000

istumapaikkaa, joista 14 000 myydään kausikorttilaisille. Sportingin kannattajat tunnetaan MLS:ssä intohimoisesta sitoutumisesta seuraansa.

MSL ei ainoa kohde yhdysvaltalaisille jalkapallofaneille. Omat 20- ja 17 -vuotiaat poikani seuraavat Englannin Valioliigaa. Kuten fanit Suomessa, Unkarissa, Keniassa tai Koreassa, he katsovat mieluummin maailman parasta liigaa oman kotoisen sarjan sijaan. Vaikka kumpikaan ei ole astunut jalallaan Englantiin, heillä molemmilla on suosikkiseura – vanhemmalla Arsenal ja nuoremmalla Swansea. (Kun Swansea putosi kauden 2017–2018 Valioliigasta, nuorempi kirosi seuran ja luopui sen lakista. Hänen 12-vuotias siskonsa otti lakin kouluun. Koulussa luokkatoveri osoitti oitis lakkia ja kiusoitteli: “Putoajat!”)

Tämäkin kertoo, että pienessä minnesotalaisessa kotikaupungissani on hyvin asioista perillä olevia englantilaisen ja eurooppalaisen jalkapallon faneja. Kesästä 2013 lähtien järjestetyt eurooppalaisten huippuseurojen näytösottelut ovat vetäneet katsojoihin kymmeniä tuhansia faneja eri puolilla

USA:ta. Kesällä 2014 yli 109 000 katselijaa näki Real Madridin ja Manchester Unitedin pelaavan Ann Arborissa Michigan Stadiumilla – Yhdysvaltojen kautta aikojen suurin jalkapalloyleisö.

Karsiutuminen lopputurnauksesta hämmensi

Silti iso kysymysmerkki on, kuinka monet amerikkalaisfanit seuraavat kesän 2018 MM-kisoja. Ensi kerran sitten vuoden 1986 kisojen USA:n joukkue karsiutui lopputurnauksesta. Tasapeli Trinidad & Tobacon kanssa olisi riittänyt lokakuussa, mutta joukkue kärsi hämmäntävän 1–2 tappion. Reaktiot sosiaalisessa mediassa kohdistuivat huonoon esitykseen ja tyytymättömyyteen joukkueen tilaan. Faniin reaktioissa oli myös vahva annos nationalismia: miten 300 miljoonan kansakunta ei voi löytää 11 kaveria, jotka löisivät 1,3 miljoonan asukkaan saarivaltion joukkueen.

Joku voisi sanoa USA:n poissaolon tulevan pahimpaan mahdolliseen aikaan ajatellen lajin kehitymistä Yhdysvalloissa. Vuonna 2014 USA eteni pudotuspeleihin yhdestä kisojen vaikeimmista lohkoista. Ottelua Portugalin kanssa seurasi 24,7 miljoonaa katsojaa. Facebook-kommentteja kertyi enemmän kuin talviolympialaisista, Super Bowlista ja Oscar-gaalasta yhteensä.

Yhdysvaltalainen urheiluun keskittyvä kaapelitelevisioasema ESPN lähetti vuoden 2014 MM-kisoista 290 tuntia ohjelmaa. Näkyvyys ja suosio johti siihen, että Fox Sports osti kisojen 2018 ja 2022 oikeudet nelinkertaiseen hintaan 425 miljoonalla dollarilla. Onkohan huono sijoitus, ainakin vuoden 2018 osalta?

Harrastajamäärät kasvuun etenkin koillisvaltioissa

Jalkapallon suosio on kasvanut. Vuonna 1970 jalkapalloa pelasi vain 49 000 lukiolaista, amerikkalaista jalkapalloa 900 000. North American Soccer League NASL toi maahan ikääntyviä kansainvälisiä tähtiä, kuten **Pelén**, **Franz Beckenbauerin**, **Johan Cruyffin**, ja **George Bestin**.

NASL oli lyhytikäinen, mutta jalkapalloharrastus laajeni etenkin Kaliforniassa ja koillisissa osavaltioissa. Vanhemmat huomasivat, että laji on helppo oppia, ei vaadi suuria alkuinvestointeja ja sopii niin tytöille kuin pojille. Nuorten pelaajien määrä nousi kolmeen miljoonaan vuoteen 2000 mennessä.

Pelaajamäärän kasvu ei silti vetänyt puoleensa amerikkalaisia urheilufaneja. Liian vähän maaleja

kuului tavallinen väite. Siitä huolimatta, että sama fani voi katsella 1–0 päättyvää baseball-ottelua ja pitää sitä mestarillisena. Tai että kolmituntisessa amerikkalaisen jalkapallon ottelussa nähdään vain noin kymmenen minuuttia varsinaista pelaamista.

Tosiasiassa oli kyse siitä, että jalkapallo on ulkomaalaista. Lajin antama kuva urheilijasta oli ristiinriidassa amerikkalaisen miesihanteen kanssa. Jalkapalloilijat ovat pieniä, laihoja ja nymnyjä. Amerikkalaisissa urheilijoissa ruumiillistuu puolestaan miesihanne, joka on suuri, lihaksikas, rosoisen komea ja kova. Ketkä valloittivat aikoinaan USA:n rajaseudut, kyntivät preeriat pelloiksi ja rakensivat pilvenpiirtäjät? Eivät ainakaan miehet, jotka näyttivät **Cristiano Ronaldolta**.

Toisen väitteen mukaan amerikkalaiset eivät oleet tarpeeksi hyviä. Amerikkalaiset haluavat katsoa amerikkalaisten voittavan. Sama pätee muissakin maissa, mutta tšekäläisellä urheilunationalismilla on erityisluonteensa, joka on muovautunut kansalliseen identiteettiin syöpyneestä erityisyyden ajatuksesta. Vain amerikkalaiset viittaavat oman kotoisen liigan voittajiin maailmanmestareina. Baseballin loppuotteluiden nimenä on World Series, amerikkalaisen jalkapallon Super Bowlissa pelataan maailmanmestaruudesta. Amerikkalaiset fanit ylpeilevät siitä, että heidän joukkueensa ovat parhaita baseballissa, koripallossa tai jääkiekossa.

Naiset maailman parhaita amerikkalaisia jalkapalloilijoita

On kuitenkin amerikkalaisia jalkapalloilijoita, jotka ovat maailman parhaita. Jalkapallon kannalta oleellisin tapahtuma Yhdysvalloissa ei ole Pelén viimeinen ottelu 1977, **David Beckhamin** tulo LA Galaxyyn 2007 tai MM-menestys 2014. Merkittävin on naisten 1999 saavuttama MM-kulta. Rangaistuspotkujen jälkeen saavutettu voitto Kiinasta Rose Bowl -stadionilla teki naisten joukkueesta kansallisia sankareita ja tuotti yhden USA:n urheiluhistorian ikonisimmista kuvista voittomaaliaan juhlivasta Brandi Chastainista. Kuva kovakuntoisesta ja lihaksikkaasta nuoresta naisesta urheiluliiveissään ja nyrkit ylhäällä tarjosi uuden mallin amerikkalaisille jalkapalloilijoille. He ovat vahvoja, lahjakkaita ja voittavia. Vuonna 2015 yli 25 miljoonaa katselijaa seurasi naisten MM-kisojen loppuottelua, jossa USA voitti Japanin.

Naisten jalkapallomenestys on vaikuttanut sekä naisurheiluun että jalkapalloon Yhdysvalloissa. Jalkapallon arvostus on lisääntynyt. Ensimmäinen lajia laajamittaisesti harrastunut sukupolvi tuo lapsiaan lauantaiamun peleihin. Mutta kasvattaako lisäänty-

Kansas on Euroopan vastakohta. Ja silti Kansasissa, Amerikan sydänmaalla, on intomielisiä jalkapallofaneja.

Amerikkalaiset haluavat katsoa amerikkalaisten voittavan. Amerikkalaisella urheilunationalismilla on erityisluonteensa, joka on muovautunut kansalliseen identiteettiin syöpyneestä erityisyyden ajatuksesta.

nyt osallistuminen faniutta? Suuri määrä amerikkalaisista todellakin on jalkapallofaneja. Gallup-yhtiön mukaan itseään ammattijalkapallon faneina pitävien amerikkalaisten määrä on vuodesta 2006 vuoteen 2017 kasvanut 13 prosentista 28 prosenttiin. Suosikkiurheilukseen jalkapallon nimesi seitsemän prosenttia – jääkiekon luku oli neljä ja baseballin yhdeksän.

Suosion nousun taustalla on useita tekijöitä. Yhä useammat amerikkalaiset yliopisto-opiskelijat opiskelevat ulkomailla, pääosin Euroopassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Toinen tekijä on FIFA-videopelien suosio. Alun perin vuonna 1993 julkaistua peliä on myyty yli sata miljoonaa kappaletta. Peli on ollut Pohjois-Amerikassa yhtä suosittu kuin muualla maailmassa. Yleensä urheilupelien pelaajista ei tule lajin faneja, mutta FIFA on poikkeus. Vuonna 2014 valmistuneen tutkimuksen mukaan 34 prosentista peliä säännöllisesti pelanneista tuli faneja.

Jalkapallofanit ovat nuorempia, paremmin koulutettuja ja poliittisesti liberaalimpia kuin väestö keskimäärin. 18–34-vuotiaille amerikkalaisille jalkapallo on baseballia useammin suosikkiurheilu. Pienten lasten vanhemmat pitävät jalkapalloa suosikkinaan kaksi kertaa muuta väestöä useammin. Amerikkalainen jalkapallo on selvästi suosituinta, mutta “maailman” jalkapallon suosio nousee – ja väestötekijät suosivat kehitystä.

Näin tämän viime kesänä kun kävin katsomassa USA:n nelostason otteluita. Noin 3000 fanin joukossa pikkustadionilla oli lapsia peliasuissa, teinipoikia, jotka yrittivät tehdä vaikutuksen tyttöihin, nuoria vanhempia vauvoineen, pitkäpartaisia hipstereitä, 50–60-vuotiaita pariskuntia, valkoisia, mustia, aasialais-amerikkalaisia ja latinoja. Sekoitus amerikkalaisesta yhteiskunnasta. Fanit käyttäytyivät myös toisin kuin baseballin tai amerikkalaisen jalkapallon katsojat. Virallisen faniklubin jäsenet käyttäytyivät kuin fanit Englannissa tai Meksikossa laulaen ja hoilaten koko ottelun ajan, paukuttaen rumpuja ja pitäen seuran kaulaliinoja näkyvillä.

Eri-ikäisillä faneilla oli päällään paikallisen seuran paitojen lisäksi eurooppalaisten seurojen sekä Euroopan ja Latinalaisen Amerikan maajoukkueiden paitoja. Fanit halusivat kokemuksen, jota perinteinen amerikkalainen urheilu ei välttämättä tarjoa. He halusivat elämyksen, jolla on juuret heidän omassa yhteisössään, mutta joka on samaan aikaan suurempaa kuin heidän yhteisönsä ja suurempaa kuin USA.

Kun tämän vuoden MM-kisat alkavat, lukuisat yhdysvaltalaisfanit ovat taajuudella. Kaikella todennäköisyydellä loppuottelua seuraa yhtä moni katsoja kuin USA-Portugali -ottelua vuonna 2014 tai naisten voittoa MM-finaalia 2015. He haluavat nähdä maailman parhaat pelaajat ja joukkueet, koska rakastavat lajia.

Itse asiassa se, kuinka kisat onnistuvat ilman amerikkalaisfaneja, on isompi kysymys kuin se, miten fanit pärjäävät ilman omaa joukkuetta kisoissa. Vuonna 2014 Brasiliassa oli isäntämaan kannattajien jälkeen eniten amerikkalaisfaneja. Amerikkalaiset ostivat enemmän lippuja kuin argentiinalaiset, saksalaiset ja englantilaiset yhteensä. Yhdysvaltalaisia on Venäjällä tänä vuonna, mutta ei niin paljon kuin jos USA olisi mukana turnauksessa. FIFA ja venäläisjärjestäjät saattavat huomata, että jalkapallo tarvitsee Yhdysvaltoja enemmän kuin he luulivatkaan.

Professori Bruce Berglund toimi Calvin Collegen historian professorina Grand Rapidsissa Minnesotassa. Hän on perehtynyt erityisesti Itä-Euroopan historiaan. Sukujuuriltaan ruotsalainen Berglund valmistelee teosta jääkiekosta ja urheilun globalisaatiosta. Kirjan on määrä ilmestyä University of California Pressin sarjassa "Sport in World History". Berglund vieraili maaliskuussa Helsingissä perehtymässä Suomen jääkiekkohistoriaan. <https://calvin.edu/directory/people/bruce-berglund>

Artikkelin käännös ja toimitus erikoistutkija Jouko Kokkonen. Alkuperäinen englanninkielinen artikkeli on luettavissa lehden nettisivuilla www.lts.fi

Naisten jalkapallomenestys on vaikuttanut sekä naisurheiluun että jalkapalloon Yhdysvalloissa.